

DIRECȚIA GENERALĂ
A
ARHIVELOR STATULUI

CENTRUL DE STUDII ȘI CERCETĂRI
DE
ISTORIE ȘI TEORIE MILITARĂ

23 AUGUST 1944

Documente

1944—1945

Vol. ■ III

ing. Ion Drăgan

Buc., 12 febr. 1987

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ
București, 1985

Universitatea "Lucian Blaga" din SIBIU
BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ
Nr. Inv. 285.611 2024

CUPRINS

Notă asupra volumelor III și IV	VII
Cuvînt înainte	XI
Introducere	XXV
Introduction	LVI
Lista documentelor	LXIX
List of documents	LXXXIII
Documente	1

LISTA DOCUMENTELOR

- 901 *1944 august 26—27.* Raport al Statului major al marinei asupra acțiunilor întreprinse în vederea cooperării cu forțele sovietice împotriva trupelor germane.
- 902 *1944 august 27.* Comunicat al postului de radio Londra, în limba portugheză, privind importanța actului de la 23 August.
- 903 *1944 august 31.* Raport al șefului Marelui Stat Major, generalul Gheorghe Mihail privind eliberarea teritoriului aflat sub jurisdicția guvernului român și viitoarele acțiuni ale armatei.
- 904 *1944 august 31.* Decret regal cu privire la abrogarea legislației antonesciene și repunerea în vigoare a prevederilor Constituției din 1923.
- 905 *1944 septembrie 1.* Text al rezoluției adoptate la întrunirea din București a Comisiei de organizare a mișcării sindicale unite din România, formată din reprezentanții Partidelor Comunist și Social-Democrat.
- 906 *1944 septembrie 1 și 3.* Hotărîrea Comitetului Executiv al Partidului Socialist (aripa Popovici) de a adera la Uniunea Patriotică și de a milita pentru formarea unui singur partid al clasei muncitoare.
- 907 *1944 septembrie 2.* Declarații făcute presei de Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, în legătură cu pregătirea și desfășurarea actului de la 23 August.
- 908 *1944 septembrie 2—7.* Dare de seamă asupra evenimentelor militare din Dobrogea.
- 909 *1944 septembrie 3.* Apel al Partidului Socialist-Țărănesc prin care se cere purificarea aparatului administrativ.
- 910 *1944 septembrie 4.* Chemare a Comitetului Uniunii Tineretului Socialist din România pentru înfăptuirea Frontului Unic al tineretului muncitor.
- 911 *1944 septembrie 4.* Comunicat telegrafic transmis de Serviciul de presă din Stockholm în legătură cu articolul intitulat *Guvernul Quisling clandestin român*, publicat în ziarul „Arbetaren“.
- 912 *1944 septembrie 6.* Fragmente din circulara dată de Constantin I. C. Brătianu, președintele Partidului Național-Liberal, către organizațiile din țară, prin care cheamă membrii partidului la susținerea guvernului, a luptei pentru eliberarea teritoriului național și pentru democratizarea aparatului de stat.
- 913 *1944 septembrie 7.* Manifest al Comitetului Central al Partidului Comunist Român care cheamă la luptă pentru eliberarea Transilvaniei, democratizarea aparatului de stat și continuarea războiului împotriva armatelor hitleriste.

- 914 *1944 septembrie 7.* Notă referitoare la refugiarea unor patrioți sîrbi în România, care au cerut să fie înarmați pentru a lupta împotriva trupelor hitleriste.
- 915 *1944 septembrie 7.* Raport al generalului Gheorghe Mihail privind cauzele demisiei din funcția de șef al Marelui Stat Major.
- 916 *1944 septembrie 9.* Apel al Uniunii Patrioților austrieci din România prin care, apreciind contribuția armatei române la lupta antihitleristă, se angajează să participe, alături de Națiunile Unite, la înfrîngerea Germaniei naziste.
- 917 *1944 septembrie 11—30.* Dare de seamă asupra acțiunilor Școlii de subofițeri de rezervă de infanterie Radna.
- 918 *1944 septembrie 15—16.* Stenogramele ședințelor Consiliului de Miniștri în care s-au discutat clauzele Convenției de armistițiu.
- 919 *1944 septembrie 18.* Manifest al Uniunii Patrioților armeni din România prin care se susține alăturarea la Frontul Patriotic de luptă contra hitlerismului și lupta unită a tuturor cetățenilor țării pentru democratizare.
- 920 *1944 septembrie 18.* Studiu întocmit de Marele Stat Major în legătură cu aplicarea clauzelor militare ale Convenției de armistițiu.
- 921 *1944 septembrie 21.* Articol redacțional publicat în primul număr legal al ziarului „Scînteia”, organ de presă al Comitetului Central al P.C.R.
- 922 *1944 septembrie 22.* Notă referitoare la cererea Germaniei de a se aproba evacuarea din România a populației de origine germană.
- 923 *1944 septembrie 23.* Raport al Marelui Stat Major către Președinția Consiliului de Miniștri relativ la tratativele purtate la Moscova pentru semnarea Convenției de armistițiu.
- 924 *1944 septembrie 23.* Ordin de zi al generalului-locotenent I. M. Managarov prin care sînt citate, pentru fapte de arme excepționale, trupele române de sub comanda generalului de corp de armată Nicolae Macici.
- 925 *1944 septembrie 24.* Cuvîntare rostită de Gh. Gheorghiu-Dej la adunarea populară de pe stadionul „ANEF” din București.
- 926 *1944 septembrie 24.* Rezoluție adoptată de Comisia de organizare a mișcării sindicale unite din România la marea adunare convocată pe stadionul „ANEF” din Capitală.
- 927 *1944 septembrie 25.* Articol publicat în ziarul „Scînteia” prin care se susține necesitatea democratizării țării.
- 928 *1944 septembrie 25.* Articol publicat în ziarul „Scînteia” referitor la necesitatea susținerii luptei de eliberare a Transilvaniei.
- 929 *1944 septembrie 27.* Comentariu asupra articolului apărut în ziarul „Timpul” cu privire la criza politică și necesitatea elaborării legii privind epurarea aparatului de stat.
- 930 *1944 septembrie 28.* Raport al Marelui Stat Major către Președinția Consiliului de Miniștri cu privire la necesitatea înfăptuirii unor reforme cu caracter economic și social.
- 931 *1944 septembrie 29.* Sinteză asupra acțiunilor Diviziei 11 infanterie pentru forțarea Mureșului în zona Oarba de Mureș în intervalul 19—28 septembrie 1944.
- 932 *1944 septembrie.* Directive trimise comandanților marilor unități române privind colaborarea dintre armatele române și sovietice.

- 933 1944 octombrie 2. Proiectul de Platformă a Frontului Național-Democratic din România propus de Frontul Unic Muncitoresc tuturor partidelor și organizațiilor democratice din țară.
- 934 1944 octombrie 2. Rezoluție adoptată în ședința comună a delegaților Comitetelor Centrale ale P.C.R. și P.S.D. cu privire la realizarea Frontului Național-Democratic și a unui guvern democratic.
- 935 1944 octombrie 2, București. Raport al nunțului apostolic Andrea Cassulo către cardinalul Maglioni în care exprimă gratitudinea ce i-o arată comunitățile evreiești pentru intervențiile făcute pe lângă guvernul român de a proteja populația evreiască.
- 936 1944 octombrie 6. Material pentru presă transmis Marelui Stat Major de un corespondent de război.
- 937 1944 octombrie 7. Articol publicat în ziarul „Scînteia” referitor la apelul Uniunii Muncitorilor și Țăranilor Maghiari din România (Madosz) care îndeamnă la participare activă în lupta antihitleristă și anti-horthystă.
- 938 1944 octombrie 9. Reportaj cu privire la desfășurarea operațiilor militare împotriva trupelor hitleriste și horthyste.
- 939 1944 octombrie 9. Pastorală patriarhului României, I. Nicodim, în care se face referire la semnificația actului de la 23 August 1944 și se apreciază lupta pentru eliberarea teritoriului național.
- 940 1944 octombrie 9. Raport al Marelui Stat Major către Președinția Consiliului de Miniștri, însoțit de memoriul Coloniei cehoslovace din România, cu privire la organizarea unei unități de voluntari cehoslovaci refugiați pe teritoriul țării.
- 941 1944 octombrie 10. Ordin de zi al comandantului Corpului 6 armată care evidențiază vitejia militarilor și exprimă hotărîrea de a lupta pentru eliberarea deplină a țării.
- 942 1944 octombrie 11. Textul declarației lui Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, cu ocazia eliberării Clujului.
- 943 1944 octombrie 11. Textul articolului scris de Constantin I. C. Brătianu, la cererea organelor de presă, cu prilejul eliberării Clujului.
- 944 1944 octombrie 11. Extras din jurnalul de operații al Diviziei sovietice 243 infanterie referitor la comportarea eroică a unităților Diviziei 19 infanterie română în zona Mindszent.
- 945 1944 octombrie 11—12. Extrase din jurnalul de operații al Regimentului 96 infanterie referitoare la acțiunile desfășurate pentru forțarea Tisei.
- 946 1944 octombrie 14. Declarație a Partidului Național-Țărănesc referitoare la criza de guvern și atitudinea adoptată pentru soluționarea crizei.
- 947 1944 octombrie 14. Declarație a Partidului Național-Liberal în legătură cu criza de guvern și atitudinea adoptată față de această criză.
- 948 1944 octombrie 16. Manifest-program al Partidului Național-Țărănesc asupra direcțiilor și obiectivelor de politică internă și externă pe care partidul se angaja să le promoveze.
- 949 1944 octombrie 16. Notă cu privire la știrea apărută în ziarul „Tribuna poporului” din București referitoare la dizolvarea Blocului Național-Democratic și crearea Frontului Național-Democratic.
- 950 1944 octombrie 18. Comunicat referitor la demisia din guvern a lui Lucrețiu Pătrășcanu și C. Titel Petrescu.

- 951 *1944 octombrie 18.* Relatare cu privire la susținerea de către Lucrețiu Pătrășcanu și Titel Petrescu a necesității formării unui guvern democratic condus de dr. Petru Groza.
- 952 *1944 octombrie 18.* Știre referitoare la refuzul lui Iuliu Maniu și Constantin I. C. Brătianu de a intra în Frontul Național-Democratic.
- 953 *1944 octombrie 19.* Comunicat al Consiliului Frontului Național-Democratic referitor la hotărîrea de a milita pentru un guvern de largă concentrare a tuturor forțelor naționale.
- 954 *1944 octombrie 20.* Ordin de zi dat de comandantul Corpului 6 de armată, general de divizie Nicolae Stoenescu, prin care citează Regimentul 1 artilerie grea condus de colonel Dobriceanu Alexandru.
- 955 *1944 octombrie 20.* Comunicat al Marelui Stat Major asupra desfășurării operațiilor militare în zona Satu Mare — Carei.
- 956 *1944 octombrie 23.* Dare de seamă asupra discuțiilor pentru definitivarea protocolului militar româno-sovietic.
- 957 *1944 octombrie 23.* Rezumat al operațiilor militare desfășurate de Divizia 4 infanterie în capul de pod sud Szolnok.
- 958 *1944 octombrie 26.* Protocol încheiat între seful Marelui Stat Major român, general de corp de armată adjutant Nicolae Rădescu, și locțiitorul președintelui Comisiei Aliate de Control (partea sovietică), general-locotenent V. P. Vinogradov, privind aplicarea punctului I din Convenția de armistițiu.
- 959 *1944 octombrie 27.* Articol publicat în ziarul „Scînteia” referitor la semnificația eliberării depline a teritoriului național.
- 960 *1944 octombrie 27.* Chemare a Comisiei de organizare a Sindicatelor unite din România referitoare la organizarea activității tineretului muncitor.
- 961 *1944 octombrie 28, Berna.* Știre din „Journal de Genève”, preluată de Biroul de știri german, despre cererile partidelor de stînga din România privind demisia primului guvern Sănătescu și formarea unui guvern al Frontului Național-Democratic.
- 962 *1944 octombrie 28.* Informații de presă cu privire la politica sovieto-engleză în Balcani.
- 963 *1944 octombrie 29.* Ordin de zi dat de comandantul Armatei 4, generalul Gheorghe Avramescu, care evocă eroismul militarilor români în luptele duse pentru eliberarea patriei.
- 964 *1944 octombrie 31.* Comunicat al Marelui Stat Major al armatei române asupra operațiilor militare din regiunea Kecskenét din Ungaria.
- 965 *1944 octombrie.* Memoriu asupra îndeplinirii de către România a Convenției de armistițiu.
- 966 *1944 noiembrie 1.* Comunicat al Consiliului Frontului Național-Democratic prin care se face apel la lupta pentru instaurarea unui guvern democratic.
- 967 *1944 noiembrie 1.* Comunicat de presă în legătură cu criza de guvern din România și marea demonstrație organizată de Frontul Național-Democratic în București.
- 968 *1944 noiembrie 1.* Notă asupra problemelor discutate de generalul de corp de armată adjutant Constantin Sănătescu cu generalul-locotenent V. P. Vinogradov.

- 969 1944 noiembrie 2. Textul scrisorii înmîinate de către vicepreședintele Comisiei Aliate de Control, general-locotenent V. P. Vinogradov, generalului de corp de armată adjutant Constantin Sănătescu, președintele Consiliului de Miniștri.
- 970 1944 noiembrie 2, Moscova. Scrisoare a lui A. I. Vișinski, prim-locțiitor al comisarului pentru afaceri externe al U.R.S.S., adresată lui A. Clark-Kerr, ambasadorul britanic la Moscova.
- 971 1944 noiembrie 2, Moscova. Telegramă a ambasadorului britanic la Moscova, A. Clark-Kerr, care redă răspunsul lui A. I. Vișinski la unele probleme ridicate de ambasadorul britanic referitoare la despăgubirile de război ce urmau să fie plătite de țările învinse.
- 972 1944 noiembrie 3. Îndemnul patriarhului Nicodim către credincioși și cler.
- 973 1944 noiembrie 4. Comunicat cu privire la constituirea noului guvern condus de generalul de corp de armată Constantin Sănătescu.
- 974 1944 noiembrie 4. Comunicat al Frontului Național-Democratic în legătură cu soluționarea crizei guvernamentale.
- 975 1944 noiembrie 4. Moțiune votată de Frontul Plugarilor în cadrul conferinței din 1—3 noiembrie 1944, cu privire la sprijinirea Platformei Frontului Național-Democratic.
- 976 1944 noiembrie 4. Decret regal de numire a președintelui Consiliului de Miniștri.
- 977 1944 noiembrie 4. Decret regal de numire a miniștrilor în guvernul nou constituit.
- 978 1944 noiembrie 4. Comunicat al Marelui Stat Major privind luptele duse de armata română pe Tisa superioară și interceptarea căii ferate Szolnok-Budapesta.
- 979 1944 noiembrie 4, Moscova. Relatare a lui A. Clark-Kerr, ambasadorul Marii Britanii în U.R.S.S., asupra unei convorbiri cu A. I. Vișinski despre bunurile evacuate de sovietici din România.
- 980 1944 noiembrie 5. Cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită în Capitală, în care se reafirmă angajarea tineretului democratic român în lupta pentru realizarea Platformei Frontului Național-Democratic.
- 981 1944 noiembrie 5, București. Relatare a lui Stevenson, șeful Misiunii militare britanice în România, asupra unei convorbiri cu regele Mihai și regina mamă.
- 982 1944 noiembrie 6. Relatare asupra cuvîntării rostite de ministrul afacerilor externe, Constantin Vișoianu, cu ocazia instalării sale la conducerea ministerului.
- 983 1944 noiembrie 6. Discursul rostit de Lucrețiu Pătrășcanu cu ocazia instalării sale ca ministru al justiției.
- 984 1944 noiembrie 6. Discursul rostit de Ștefan Voitec, cu ocazia numirii sale ca ministru al culturii naționale.
- 985 1944 noiembrie 7. Raport al Comandamentului General al Etapelor către Președinția Consiliului de Miniștri privind ancheta efectuată asupra situației existente în partea de nord-vest a țării.
- 986 1944 noiembrie 7. Dare de seamă întocmită de Comandamentul General al Etapelor asupra situației administrative, civile și militare în partea de nord-vest a țării.

- 987 1944 noiembrie 8. Propuneri de înaintare în grad, post-mortem, a sergentului Boeru Nicolae.
- 988 1944 noiembrie 8, Londra. Instrucțiuni ale Foreign Office-ului către reprezentantul misiunii politice britanice din România, Le Rougetel, referitor la poziția adoptată de V. P. Vinogradov în unele probleme ale vieții politice românești; înțelegerea sovieto-britanică asupra influenței în România și respectiv Grecia; interesele britanice în România.
- 989 1944 noiembrie 9. Mulțumiri adresate de generalul Șumilov, comandantul Armatei 7 de gardă, generalului Nicolae Șova pentru contribuția adusă de militarii Corpului 7 armată în lupta împotriva forțelor hitleristo-horthyste.
- 990 1944 noiembrie 9—15. Extras din jurnalul de operații al Regimentului 19 infanterie descriind acțiunile angajate la vest de Tisa pentru cucerirea localității Tiszatardos (Ungaria).
- 991 1944 noiembrie 9 — decembrie 4. Extras din jurnalul de operații al Diviziei 11 infanterie referitor la luptele duse în zona localităților Csobaj, Tiszatardos, Tokaj (Ungaria).
- 992 1944 noiembrie 10. Informații privind atitudinea populației civile ungare față de trupele române.
- 993 1944 noiembrie 12. Declarația ministrului justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, cu ocazia instalării Comisiilor interimare ale Baroului Ilfov și Uniunii avocaților.
- 994 1944 noiembrie 12. Articol publicat în ziarul „Scînteia” referitor la rolul Uniunii Populare Maghiare în cadrul acțiunilor pentru făurirea unei Românie libere, independente și democratice.
- 995 1944 noiembrie 12, București. Telegramă a reprezentantului S.U.A. în România, Burton Y. Berry, către secretarul de stat al S.U.A., Cordell Hull, în care-i relatează o convorbire cu ministrul de externe român, Constantin Vișoianu, privind situația politică din România și îndeplinirea condițiilor armistițiului.
- 996 1944 noiembrie 12, București. Raport informativ al filialei de la București a Biroului american pentru informații strategice privind discuțiile dintre reprezentanții partidelor componente ale cabinetului Sănătescu și rege în legătură cu formarea unui nou guvern.
- 997 1944 noiembrie 13, Ankara. Raport al ministrului Spaniei în Turcia, José Rojas y Moreno, despre formarea noului guvern prezidat de generalul C. Sănătescu și despre situația politică și economică din România.
- 998 1944 noiembrie 14. Ordin de zi prin care este citată pe armată Șcala de subofițeri de rezervă de infanterie Radna pentru eroismul cu care a luptat împotriva trupelor hitleristo-horthyste.
- 999 1944 noiembrie 16. Apel lansat de Comitetul Central al Apărării Patriotice pentru ajutorarea populației din Transilvania și Moldova.
- 1000 1944 noiembrie 16. Relatare, publicată în ziarul „Scînteia”, asupra dejunului oferit de Constantin Vișoianu, ministrul afacerilor externe al României, lui A.I. Vișinski, prim-locțiitor al comisarului poporului pentru afacerile străine al U.R.S.S. și cuvîntările rostite cu acest prilej.
- 1001 1944 noiembrie 16. Informații transmise de Agenția A.F.I. referitoare la procesul de democratizare a aparatului de stat în România.

- 1002 *1944 noiembrie 17, București, via Caserta.* Relatare a lui Burton Y. Berry, reprezentantul S.U.A. în România, asupra convorbirii cu regele Mihai în legătură cu situația politică din țară.
- 1003 *1944 noiembrie 20.* Textul comunicatului Consiliului de Miniștri cu privire la necesitatea numirii de noi prefecți și primari.
- 1004 *1944 noiembrie 20.* Ordin de zi prin care se citează pe întreaga armată marile unități din compunerea Armatei 1 pentru eroismul dovedit în luptele purtate împotriva trupelor hitleristo-horthyste.
- 1005 *1944 noiembrie 20, Washington.* *Aide-mémoire* al ambasadei britanice la Washington referitor la hotărîrea guvernului sovietic de a calcula la prețurile din 1938 și 1939 despăgubirile de război ce urmează a fi plătite de Finlanda și, respectiv, România.
- 1006 *1944 noiembrie 21.* Ordin de zi prin care se citează Regimentul 96 infanterie pentru acțiunea de forțare a Tisei.
- 1007 *1944 noiembrie 23.* Decret-lege cu privire la purificarea aparatului de stat.
- 1008 *1944 noiembrie 23.* Comunicat al Marelui Stat Major asupra operațiilor duse de Armata 4 română.
- 1009 *1944 noiembrie 23.* Comunicări radiofonice transmise de postul Londra referitoare la contribuția României la războiul antihitlerist și situația politică internă.
- 1010 *1944 noiembrie 23, București.* Telegramă a reprezentantului S.U.A. în România Burton Y. Berry către secretarul de stat al S.U.A. Cordell Hull, care relatează despre o convorbire cu A. I. Vișinski în legătură cu transportul de utilaj petrolier din România în U.R.S.S.
- 1011 *1944 noiembrie 23, Moscova.* Transcrierea telegramei prin care Departamentul de stat îl informează pe ambasadorul american la Moscova, Averell Harriman, că guvernul sovietic cere ca valoarea bunurilor predate în cadrul despăgubirilor să fie evaluată la nivelul prețurilor din anii 1938 și 1939.
- 1012 *1944 noiembrie 23, Washington.* Telegramă a subsecretarului de stat al S.U.A., E. Stettinius către însărcinatul cu afaceri american la Moscova George Kennan prin care-i transmite poziția guvernului american față de hotărîrea guvernului sovietic de a evalua plățile în cadrul despăgubirilor datorate de Finlanda și România la nivelul prețurilor anilor 1938 și 1939.
- 1013 *1944 noiembrie 25, București.* Scrisoare a lui Iuliu Maniu adresată locțiitorului comisarului pentru afaceri externe al U.R.S.S., A. I. Vișinski, privind statornicirea unor relații de prietenie și bună vecinătate între România și U.R.S.S.
- 1014 *1944 noiembrie 27.* Memoriu redactat de C. I. C. Brătianu și înaintat primului-adjunct al comisarului poporului pentru afaceri externe al U.R.S.S., A. I. Vișinski, cu privire la aplicarea Convenției de armistițiu din 12 septembrie 1944.
- 1015 *1944 noiembrie 28, București.* Informare a lui Le Rougetel despre convorbirea cu regele Mihai și despre intenția acestuia de a forma un guvern de tehnicieni în afara partidelor.
- 1016 *1944 noiembrie 29, București.* Telegramă a reprezentantului Statelor Unite în România, Burton Y. Berry către secretarul de stat al S.U.A.,

- Cordell Hull, referitoare la discuțiile dintre autoritățile sovietice și cele românești privind acceptarea nivelului prețurilor anului 1938 ca bază pentru evaluarea livrărilor în cadrul plăților pentru despăgubirile de război.
- 1017 *1944 noiembrie 29, București.* Telegramă a reprezentantului american în România, Burton Y. Berry, către secretarul de stat al S.U.A., Cordell Hull referitoare la retragerea administrației civile românești din Transilvania.
- 1018 *1944 noiembrie 29, București.* Raport al reprezentantului S.U.A. în Comisia Aliată de Control, C. V. R. Schuyler, referitor la poziția partidelor istorice față de guvernul Sănătescu.
- 1019 *1944 noiembrie 30.* Apel al Asociației funcționarilor din Ministerul Afacerilor Interne pentru ajutorarea populației din Moldova și Transilvania.
- 1020 *1944 decembrie 1.* Articol publicat în ziarul „Timpul” referitor la alegerea unor primari democrați.
- 1021 *1944 decembrie 1, Moscova.* Telegramă a însărcinatului cu afaceri al S.U.A. la Moscova, George Kennan, către secretarul de stat, Cordell Hull, prin care-i transmite textul unei scrisori primite din partea vice-comisarului pentru afaceri externe al U.R.S.S., Vladimir Gheorghievici Dekanozov, în legătură cu transferul de utilaj din România.
- 1022 *1944 decembrie 2.* Apelul adresat de C.C. al U.T.C. pentru sprijinirea populației din zonele sinistrate din Moldova și Transilvania.
- 1023 *1944 decembrie 3.* Discursul rostit de Gheorghe Gheorghiu-Dej, la Petroșani, în fața muncitorilor din Valea Jiului.
- 1024 *1944 decembrie 6.* Lista guvernului condus de general de corp de armată adjutant, Nicolae Rădescu.
- 1025 *1944 decembrie 6.* Declarații făcute ziariștilor de președintele Consiliului de Miniștri, general de corp de armată adjutant, Nicolae Rădescu.
- 1026 *1944 decembrie 6.* Scrisoare de mulțumire pentru comportamentul medicilor militari români în localitatea Mezöcsát (Ungaria).
- 1027 *1944 decembrie 7.* Scrisoare prin care autoritățile comunei Tiszavárkony (Ungaria) mulțumesc militarilor români pentru ajutorul dat populației locale în ceea ce privește aprovizionarea cu hrană și asigurarea sanitară.
- 1028 *1944 decembrie 8.* Raport contrainformativ al Armatei 4 române relativ la starea de spirit a populației din localitățile ungare eliberate de trupele române.
- 1029 *1944 decembrie 9, București.* Telegramă a reprezentantului S.U.A. la București, Burton Y. Berry, conținând rezumatul unei convorbiri avute cu Iuliu Maniu privind aplicarea armistițiului și rolul Comisiei Aliate de Control pentru România.
- 1030 *1944 decembrie 10.* Textul cuvîntării rostite la radio de către generalul de corp de armată adjutant, Nicolae Rădescu, președintele Consiliului de Miniștri, prin care cheamă masle la ordine.
- 1031 *1944 decembrie 10.* Informare asupra operațiilor purtate de corpurile 4 și 7 armată în intervalul 28 octombrie — 9 decembrie 1944.
- 1032 *1944 decembrie 10—11.* Rezoluția ședinței Sfatului Partidului Social-Democrat din România care se pronunță pentru aderarea la Frontul Național-Democratic.

- 1033 1944 decembrie 10 și 11. Telegramme trimise de Sfatul Partidului Social-Democrat din România, publicate în ziarul „Scînteia“.
- 1034 1944 decembrie 11. Hotărîrea Comisiei Aliate de Control privind reducerile de efective la trupele de grăniceri și jandarmi.
- 1035 1944 decembrie 11. Declarație a reprezentanților comunei Abony (Ungaria) prin care se elogiază comportamentul militarilor români care au luptat pentru eliberarea localității.
- 1036 1944 decembrie 12. Anunț prin care se convoacă Congresul de constituire a Uniunilor Sindicale și se comunică ordinea de zi.
- 1037 1944 decembrie 12. Manifest-program al Uniunii Democraților Ardeleni, publicat în ziarul „Scînteia“, în care cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, sînt îndemnați la luptă unită pentru libertate și dreptate socială.
- 1038 1944 decembrie 13, București. Raport al nunțului apostolic Andrea Cassulo către monseniorul Tardini în care, în numele comunității evreiești din România, solicită ajutorarea evreilor din nordul Transilvaniei deportați în timpul regimului horthyst.
- 1039 1944 decembrie 14. Textul comunicatului publicat în presă privind hotărîrile adoptate de Consiliul de Miniștri.
- 1040 1944 decembrie 16. Comunicat al Marelui Stat Major referitor la luptele duse de armata română pe teritoriul Ungariei.
- 1041 1944 decembrie 16, București. Raport al Biroului pentru informații strategice (OSS) al S.U.A. la București referitor la rolul Marilor Puteri în Comisia Aliată de Control.
- 1042 1944 decembrie 17. Textul cuvîntării rostite de Lucrețiu Pătrășcanu la adunarea Sindicatului funcționarilor publici care a avut loc la Academia Comercială.
- 1043 1944 decembrie 17. Moțiune votată la adunarea Sindicatului funcționarilor publici prin care se cere îmbunătățirea condițiilor de trai, democratizarea aparatului de stat, sprijinirea sindicatelor muncitorești.
- 1044 1944 decembrie 17. Comunicatul Marelui Stat Major în legătură cu operațiile de străbateră a masivelor Bükk și Hegyálja.
- 1045 1944 decembrie 17. Raport al Armatei 4 privind necesitatea reglementării modalităților de aprovizionare a trupelor române operative.
- 1046 1944 decembrie 17. Ordinul comandantului Armatei 4 române adresat marilor unități din subordine privind comportarea față de populația cehoslovacă.
- 1047 1944 decembrie 17. Sintează privind starea de spirit a militarilor din corpurile 4 și 7 armată române și cauzele care o determină.
- 1048 1944 decembrie 18. Interviu luat tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist din România, despre sarcinile, problemele și năzuințele tineretului român.
- 1049 1944 decembrie 18. Scrisoare a președintelui Comitetului întefimar provizoriu județean Túrkeve (Ungaria) prin care se exprimă mulțumirile adresate de populația locală pentru sprijinul acordat de armata română.
- 1050 1944 decembrie 18. Raport operativ al Armatei 1 române în care se menționează victoria Corpului 4 armată în Munții Bükk.

- 1051 *1944 decembrie 18.* Raportul operativ al Armatei 4 române către Marele Stat Major privind încheierea operațiilor pe teritoriul Ungariei și continuarea lor pe teritoriul Cehoslovaciei.
- 1052 *1944 decembrie 19.* Manifest-program al Partidului Național-Liberal.
- 1053 *1944 decembrie 19.* Instrucțiuni privind comportamentul trupelor române pe teritoriul cehoslovac.
- 1054 *1944 decembrie 19, Washington.* Telegramă a Departamentului de stat conținând informații și instrucțiuni adresate reprezentantului S.U.A. în România, Burton Y. Berry, privind activitatea Comisiei Aliate de Control pentru România și aplicarea prevederilor armistițiului.
- 1055 *1944 decembrie 20.* Scrisoare de mulțumire a conducerii liceului din orașul Túrkeve (Ungaria) pentru sprijinul acordat de trupele române în realizarea procesului de învățământ.
- 1056 *1944 decembrie 21.* Sinteză asupra demersurilor întreprinse pe lângă comandamentul sovietic privind aprovizionarea trupelor operative române pe teritoriul ungar.
- 1057 *1944 decembrie 21.* Buletin contrainformativ al Armatei 1 române relativ la măsurile întreprinse pentru ajutorarea populației ungare din teritoriul eliberat.
- 1058 *1944 decembrie 22.* Comunicat cu privire la apariția ziarului „Gazeta luptătorilor”.
- 1059 *1944 decembrie 22.* Adeverință prin care Consiliul comunal al comunei Cserépfalu (Ungaria) evidențiază comportarea militarilor români față de populația locală.
- 1060 *1944 decembrie 23.* Adeverință prin care Consiliul comunal din localitatea Vatta (Ungaria) arată că o unitate română a hrănit în mod gratuit 45 de familii sărace.
- 1061 *1944 decembrie 25.* Comunicat cu privire la măsurile adoptate de Comisia interministerială pe linia îmbunătățirii situației din Moldova.
- 1062 *1944 decembrie 27.* Scrisoare de mulțumire trimisă de mareșalul R. I. Malinovski comandantului Armatei 4 române.
- 1063 *1944 decembrie 27, Moscova.* Textul unei scrisori a lui A. I. Vișinski adresată însărcinatului cu afaceri britanic privind prețurile la bunurile ce urmau să fie livrate de Finlanda și România în contul despăgubirilor de război.
- 1064 *1944 decembrie 28.* Raport contrainformativ al Marelui Stat Major român relativ la starea de spirit favorabilă trupelor române existentă în rândurile populației ungare.
- 1065 *1944 decembrie 29.* Urările făcute cu prilejul Anului Nou de către Nicodim, patriarhul României.
- 1066 *1944 decembrie 31.* Instrucțiuni ale Marelui Stat Major privind transmiterea corespondenței particulare prin intermediul ziarului ostășesc „Gazeta luptătorilor”.
- 1067 *1944.* Fragment din „registru istoric” al Căpitaniei portului Turnu-Severin referitor la evenimentele petrecute în cursul anului 1944.
- 1068 *1944.* Documentar întocmit de Marele Stat Major român privind consecințele economice, militare și politice ale insurecției din August 1944.
- 1069 *1945 ianuarie 7.* Raport consemnând luptele desfășurate de trupele române la Budapesta și pe frontul din Cehoslovacia.

- 1070 *1945 ianuarie 1—15.* Extrase din jurnalul de operații al Diviziei 9 cavalerie privind luptele duse pentru eliberarea Budapestei.
- 1071 *1945 ianuarie 1—16.* Extras din jurnalul de operații al Diviziei 19 infanterie rezumînd luptele duse de această mare unitate pentru eliberarea Budapestei.
- 1072 *1945 ianuarie 2.* Evoluția evenimentelor petrecute în perioada 1 august — 1 decembrie 1944 în porturile dunărene din sectorul Baziaș — Calafat.
- 1073 *1945 ianuarie 2.* Ordin dat de comandantul Corpului 7 armată român în momentul începerii luptelor în interiorul Budapestei.
- 1074 *1945 ianuarie 3.* Citare a Regimentului 1 vînători pentru fapte de arme în operațiile de pe teritoriul cehoslovac.
- 1075 *1945 ianuarie 3.* Relatare transmisă de corespondentul Agenției TASS privind desfășurarea întrunirii de la Debrețin.
- 1076 *1945 ianuarie 5.* Telegramă prin care reprezentanți ai populației din Zlatna cer generalului Nicolae Rădescu înlocuirea primarului antonescian.
- 1077 *1945 ianuarie 5.* Telegramă înaintată generalului Nicolae Rădescu de către prefectul județului Constanța cu privire la suspendarea din funcție a chestorului Nicolae Marinescu.
- 1078 *1945 ianuarie 5.* Document prin care Consiliul comunal al localității Szilvásvárad (Ungaria) menționează ajutorul acordat de unitățile române populației locale.
- 1079 *1945 ianuarie 6.* Sinteză asupra luptelor desfășurate de forțele române în Budapesta și pe teritoriul Cehoslovaciei între 1 și 6 ianuarie 1945.
- 1080 *1945 ianuarie 7.* Articol de fond din ziarul „Scînteia“ referitor la poziția lui Iuliu Maniu față de transformările survenite în societatea românească.
- 1081 *1945 ianuarie 7.* Telegramă adresată Inspectoratului General al Jandarmeriei de către Comisia Aliată de Control din România referitoare la majorarea efectivelor de jandarmi.
- 1082 *1945 ianuarie 7.* Comunicat transmis de postul de radio Londra, în limba franceză, cu privire la participarea României la războiul anti-hitlerist și aprecierile privind eforturile depuse în acest sens.
- 1083 *1945 ianuarie 7.* Document eliberat de Consiliul superior comunal al localității Diósgyőr (Ungaria) din care rezultă ajutorul acordat populației locale de brutăria 39 companie.
- 1084 *1945 ianuarie 8.* Chemare-program adresată de Frontul Plugarilor țărănimii.
- 1085 *1945 ianuarie 9.* Știre referitoare la comunicatul Comitetului Central al Partidului Social-Democrat prin care declară că se menține ferm pe poziția Frontului Unic Muncitoresc și a Frontului Național-Democratic.
- 1086 *1945 ianuarie 10.* Scrisoare a primăriei comunei Farnos (Ungaria) adresată comandantului Regimentului 23 infanterie în care se evidențiază umanismul și comportarea corectă a militarilor români.
- 1087 *1945 ianuarie 11.* Scrisoare de mulțumire pentru sprijinul acordat de ostașii români în recuperarea unor valori muzeale.
- 1088 *1945 ianuarie 12.* Apel al Comisiei de femei a Sindicatelor Unite din România de a participa la congresul mișcării sindicale.

- 1089 1945 ianuarie 12. Articol apărut în ziarul „România liberă“ referitor la necesitatea reorganizării oficiilor economice.
- 1090 1945 ianuarie 13. Ordin de zi al comandantului armatelor Frontului 2 ucrainean, mareșalul Malinovski, de citare a Armatei 4 române.
- 1091 1945 ianuarie 14. Raport al Oficiului parohial greco-catolic Borșa II către Protopopiatul Vișeu referitor la masacrele hitleristo-hortlyyste de la Moisei din 15—16 octombrie 1944.
- 1092 1945 ianuarie 14. Comunicat al Marelui Stat Major al armatei române despre mersul operațiilor de luptă în Budapesta și unele zone din Cehoslovacia.
- 1093 1945 ianuarie 15. Ordin de zi al generalului de corp de armată Ion Negulescu, ministru de război, prin care se citează Divizia 103 munte în acțiunile purtate pentru eliberarea teritoriului național.
- 1094 1945 ianuarie 15, București. Raport al lui Burton Y. Berry, reprezentantul S.U.A. în România, în care se face o analiză detaliată a situației partidelor politice după 23 August 1944.
- 1095 1945 ianuarie 15—23. Fragmente din jurnalul de operații al Corpului 1 aerian cu privire la acțiunile desfășurate în sprijinul trupelor terestre române și sovietice.
- 1096 1945 ianuarie 16. Textul cuvântării profesorului Simion Stoilov, rectorul Universității din București, cu ocazia inaugurării noului an universitar.
- 1097 1945 ianuarie 16. Convenție specială semnată între guvernele României și U.R.S.S. cu privire la aplicarea prevederilor articolului 11 din Convenția de armistițiu.
- 1098 1945 ianuarie 16. Comunicat al Comisiei române pentru aplicarea armistițiului relativ la semnarea convenției pentru livrarea mărfurilor între guvernul sovietic și cel român.
- 1099 1945 ianuarie 16. Raport contrainformativ al Corpului 7 armată din care rezultă starea de spirit a militarilor români în momentul în care au fost scoși de pe frontul din Budapesta.
- 1100 1945 ianuarie 18 <20>. Expunerea de motive și decretul-lege pentru urmărirea și pedepsirea criminalilor și profitorilor de război.
- 1101 1945 ianuarie 18. Comunicat transmis de Agenția Reuter din Londra cu privire la discursul ținut de premierul W. Churchill în Camera Comunelor referitor la poziția Aliaților față de România.
- 1102 1945 ianuarie 18. Sinteză informativă a Diviziei 2 infanterie asupra situației populației civile și a forțelor germano-ungare din Budapesta.
- 1103 1945 ianuarie 19. Articol de fond din ziarul „România liberă“ intitulat *Legisfcrarea comitetelor cetățenești.*
- 1104 1945 ianuarie 19. Raport al reprezentantului militar al S.U.A. în Comisia Aliată de Control, C.V.R. Schuyler, asupra unei reuniuni în cadrul căreia generalul V. P. Vinogradov, vicepreședintele Comisiei, a prezentat condițiile de livrare a produselor și materialelor pe care România urma să le plătească drept despăgubiri de război.
- 1105 1945 ianuarie 20. Raport asupra stării de spirit a militarilor români de pe front.
- 1106 1945 ianuarie 22. Raport al generalului Nicolae Macici, comandantul Armatei 1, care evidențiază acțiunile desfășurate de Corpul 7 armată pentru eliberarea Budapestei.

- 1107 *1945 ianuarie 22.* Raport al Armatei 1 către Marele Stat Major din care rezultă starea de spirit a militarilor români în momentul în care au fost scoși de pe frontul din Budapesta.
- 1108 *1945 ianuarie 22.* Textul Convenției de armistițiu încheiate între Națiunile Unite și Ungaria, comunicat de postul de radio Moscova.
- 1109 *1945 ianuarie 23.* Declarații făcute reprezentanților presei române și străine de către ministrul Constantin Vișoianu asupra politicii externe a României.
- 1110 *1945 ianuarie 23.* Comunicare despre citarea prin ordin de zi pe armată a Diviziei 11 infanterie.
- 1111 *1945 ianuarie 23.* Document emis de Consiliul comunal al localității Szécseny (Ungaria) referitor la predarea de către militarii români a 124 volume pentru biblioteca școlii.
- 1112 *1945 ianuarie 23.* Comunicat al Marelui Stat Major român despre mersul operațiilor militare la sud-est de Munții Tatra Mică.
- 1113 *1945 ianuarie 23.* Comunicat privind eliberarea orașului Rožňava (Cehoslovacia) de către diviziile 6 și 18 infanterie române.
- 1114 *1945 ianuarie 25.* Comunicat transmis de Agenția A.F.I. cu privire la anularea Dictatului de la Viena și necesitatea unor raporturi de bună vecinătate între Ungaria și România.
- 1115 *1945 ianuarie 25.* Ordin de zi prin care sînt citate diviziile 2 și 3 munte pentru operațiile desfășurate pentru eliberarea teritoriului național și a Ungariei.
- 1116 *1945 ianuarie 25.* Scrisoare de mulțumire adresată de comandantul Armatei 40 sovietice, generalul F. F. Jmacenco, militarilor români pentru eroismul probat în acțiunile din zonele Rožňava și Brezno (Cehoslovacia).
- 1117 *1945 ianuarie 25.* Scrisoare adresată de directorul liceului din Miskolc (Ungaria) comandantului Corpului aerian român prin care se exprimă hotărîrea corpului profesoral al liceului de a îngriji mormîntul adjutantului aviator Scripcaru Vasile, căzut eroic în luptele pentru eliberarea Ungariei.
- 1118 *1945 ianuarie 27.* Telegramă de salut adresată de Conferința Sindicatelor Unite iugoslave Congresului Sindicatelor Muncitorești din România.
- 1119 *1945 ianuarie 27.* Comentariu transmis de postul de radio Moscova cu privire la încheierea armistițiului cu Ungaria și anularea arbitrajului de la Viena
- 1120 *1945 ianuarie 27.* Text, destinat publicării, privind luptele desfășurate de trupele române la Budapesta și pe teritoriul Cehoslovaciei în perioada 9—16 ianuarie 1945.
- 1121 *1945 ianuarie 27.* Raport relevînd contribuția Corpului 6 armată la eliberarea orașului Rožňava (Cehoslovacia).
- 1122 *1945 ianuarie 28.* Raport al Armatei 4 române către Grupul de armate general F. F. Jmacenko în care se evidențiază faptul că orașul Tisovec (Cehoslovacia) a fost eliberat de unitățile diviziilor 3 și 6 infanterie.
- 1123 *1945 ianuarie 29.* Programul de guvernare al Frontului Național-Democratic.
- 1124 *1945 ianuarie 29.* Telegramă adresată de Congresul General al Sindicatelor Unite din România Comitetului Central al Mișcării Sindicale Unite a muncitorilor și salariaților din Iugoslavia.

- 1125 1945 ianuarie 29. Comunicat transmis de postul de radio Moscova cu privire la repatrierea cetățenilor sovietici și predarea materialelor în contul despăgubirilor de război către U.R.S.S.
- 1126 1945 ianuarie 29. Notă a comandantului Armatei 4 române către Grupul de armate general F. F. Jmacenko referitoare la eliberarea localității Tisovec.
- 1127 1945 ianuarie 29. Declarație a autorităților orașului Tisovec privind eliberarea localității.
- 1128 1945 ianuarie 30. Rezoluție adoptată de Congresul General al Sindicatelor Unite.
- 1129 1945 ianuarie 30, București. Raport informativ al filialei de la București a Biroului american pentru informații strategice privind pregătirile în vederea instaurării unui guvern democratic.
- 1130 1945 ianuarie 30, Geneva. Raport al consulului american în Elveția, Paul C. Squire, asupra unei convorbiri avute cu Dan Geblescu, fostul consul general al României în Elveția, privind situația românilor din partea de nord-vest a țării. În anexă un raport intitulat *Situația românilor din Transilvania de nord*, întocmit de o comisie mixtă germano-italiană în 1943.
- 1131 1945 ianuarie 30. Ordin general al ministrului de război referitor la înscrierea militarilor în Asociația română pentru strângerea legăturilor cu U.R.S.S. (A.R.L.U.S.).
- 1132 1945 ianuarie 30. Scrisoare de mulțumire adresată de generalul-locotenent F. F. Jmacenko marilor unități din compunerea Armatei 4 române pentru eliberarea orașului Tisovec.
- 1133 1945 ianuarie 31. Telegrama trimisă de Congresul General al Sindicatelor Unite din România primului-ministru al Marii Britanii, Winston Churchill, prin care se comunică hotărîrea fermă a muncitorilor din România de a lupta pentru victoria finală împotriva fascismului și pentru democratizarea țării.
- 1134 1945 ianuarie 31. Telegrama adresată de Congresul General al Sindicatelor Unite din România președintelui Statelor Unite, Franklin Roosevelt, prin care se transmite hotărîrea muncitorilor români de a lupta pentru zdrobirea hitlerismului și pentru democratizarea țării.
- 1135 1945 ianuarie 31. Raport cu privire la cauzele întârzierii aprovizionării trupelor române cu subzistențe, echipament, carburanți.
- 1136 1945 ianuarie 31. Declarație a primarului comunei Luboreč (Cehoslovacia) prin care se evidențiază comportamentul corect și uman al unităților române cantonate în localitate în perioada 26—31 ianuarie 1945.
- 1137 1945 ianuarie 31. Document referitor la eliberarea orașului Brezno (Cehoslovacia) de către trupele române.